

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 54

van **CHRIS JANSSENS**

datum: 24 november 2021

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Decreet Lokaal Bestuur (DLB) - Deontologische commissie

Conform artikel 39 van het Decreet Lokaal Bestuur neemt de gemeenteraad een deontologische code aan. In veel gevallen regelt deze code ook de oprichting van een deontologische commissie, waarvan de werking vaak verder wordt uitgewerkt in een huishoudelijk reglement van de deontologische commissie. Het DLB kent veel autonomie toe aan de lokale besturen met betrekking tot de deontologische commissie en haar werking. Hierdoor ontstaan soms grijze zones die voor onduidelijkheid zorgen.

1. Is de deontologische commissie een gemeenteraadscommissie zoals gesteld in artikel 37 DLB? Indien ja, zijn alle bepalingen uit artikel 37 DLB desbetreffend van toepassing op de deontologische commissie (indien niet, welke bepalingen zijn wel van toepassing en waarom?)? Indien niet, waarom niet?
2. Bepaalde lokale besturen laten de deontologische commissie openbaar vergaderen terwijl andere lokale besturen ervoor opteren deze in besloten zitting te laten vergaderen. Artikel 28 DLB stipuleert het karakter van de zitting. Uit de toelichting op de webstek van Binnenlands Bestuur blijkt echter dat een vergadering steeds openbaar moet zijn bij "een discussie over handelingen van een gemeenteraadslid in of bij de uitoefening van het ambt (het publiek optreden, in het kader van de functie)".[\[1\]](#)

Aangezien een deontologische commissie handelingen onderzoekt die zijn gesteld bij de uitoefening van het ambt, dient hieruit dan te worden geconcludeerd dat de deontologische commissie steeds openbaar moet vergaderen, behoudens in gevallen gestipuleerd in artikel 28 DLB? Indien niet, waarom niet?

3. Bepaalde lokale besturen hanteren geen quorum voor de vergaderingen en stellen bijgevolg dat de deontologische commissie op rechtsgeldige wijze kan vergaderen ongeacht het aantal aanwezigen. Dit impliceert dat wanneer slechts één lid van de deontologische commissie aanwezig is, er toch rechtsgeldige beslissingen genomen kunnen worden.

Is de minister het eens met het feit dat een deontologische commissie geen aanwezigheidsquorum vereist om rechtsgeldig te kunnen vergaderen en dat bovengenoemde absurde situatie derhalve realiteit wordt? Indien ja, waarom? Indien niet, waarom niet?

4. Bepaalde lokale besturen opteren ervoor om enkel leden van de gemeenteraad, college van burgemeester en schepenen, vast bureau en bijzonder comité voor de sociale dienst toe te laten melding te maken van (vermoedens van) inbreuken op de deontologische code bij de deontologische commissie. Burgers hebben in desbetreffend geval niet de mogelijkheid om meldingen te maken.

**Vlaams
Parlement**

Is de minister van mening dat zoiets kan waardoor burgers en politieke mandatarissen ter zake niet als gelijk beschouwd worden? Indien ja, waarom? Indien niet, waarom niet en wordt in desbetreffend geval het grondwettelijk bepaald gelijkheidsprincipe geschonden?

5. Bepaalde lokale besturen passen de deontologische code aan zodat de deontologische commissie met terugwerkende kracht meldingen/klachten kan behandelen, zelfs wanneer deze meldingen/klachten werden ingediend conform een eerder geldende versie van de deontologische code en schenden op deze manier het non-retroactiviteitsbeginsel van administratieve rechtshandelingen.

Is de minister van mening dat dit een schending inhoudt van het non-retroactiviteitsbeginsel van administratieve rechtshandelingen? Indien ja, waarom? Indien niet, waarom niet?

6. Indien een deontologische code een werkwijze omvat die het volgende stipuleert: "minimaal een keer per bestuursperiode evalueren de fractievoorzitters tijdens het fractievoorzittersoverleg deze deontologische code. Ze bekijken of de code nog actueel is, nog goed werkt en of ze nageleefd wordt. Het fractievoorzittersoverleg brengt hierover verslag uit aan de gemeenteraad", impliceert dit dat aanpassingen van de deontologische code exclusief conform deze werkwijze dienen te verlopen. Bijkomend impliceert dit dat wanneer het college van burgemeester en schepenen en/of het vast bureau van mening is dat aanpassingen aan de deontologische code gewenst zijn, dit steeds dient te verlopen conform de bovenvermelde evaluatieprocedure. Indien ja, waarom? Indien niet, waarom niet en welke gevolgen heeft dit voor aanpassingen aan de deontologische code die niet conform deze wijze gebeuren?

[1] Zie <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/faq/werking-bestuur/interpretatie-artikel-28-%C2%A71-1%C2%B0-decreet-lokaal-bestuur>.

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 54 van 24 november 2021

van **CHRIS JANSSENS**

Overeenkomstig artikel 39 van het Decreet over het Lokaal Bestuur komt het toe aan de gemeenteraad om een deontologische code aan te nemen. Vanuit het principe van de lokale autonomie werd daarbij aan de gemeenteraden een relatief grote vrijheid gegeven om aan deze code een eigen invulling te geven. Dit zodanig dat iedere gemeenteraad een deontologisch kader op maat van het eigen bestuur en de lokale dynamiek kan uitwerken.

Vertrekkende vanuit deze autonomie is het mogelijk voor de gemeenteraad om in de deontologische code te voorzien in de oprichting van een deontologische commissie. De installatie van een dergelijke deontologische commissie is evenwel niet verplicht.

1. Indien de gemeenteraad er voor zou opteren om een deontologische commissie in te schrijven in haar deontologische code, dan zal deze niet beschouwd kunnen worden als een gemeenteraadscommissie in de zin van artikel 37 van het Decreet over het Lokaal Bestuur. De voormelde deontologische commissie wordt immers niet opgericht op grond van artikel 37 van het Decreet over het Lokaal Bestuur, maar daarentegen op grond van de bepalingen van de deontologische code.

Hieruit vloeit voort dat de regels -die gelden voor de samenstelling en werking van gemeenteraadscommissies- niet zullen gelden voor de deontologische commissies. De samenstelling en werking van de deontologische commissie zullen overeenkomstig artikel 39 van het Decreet over het Lokaal Bestuur geregeld moeten worden door de gemeenteraad in de Deontologische Code of eventueel bij uitbreiding in het Huishoudelijk Reglement van de Deontologische Commissie.

2. Artikel 28 van het Decreet over het Lokaal Bestuur regelt de openbaarheid van de zittingen van de gemeenteraden en de gemeenteraadscommissies (cfr. art. 37, §2 DLB). Dit artikel heeft evenwel geen betrekking op de vergaderingen van de gemeentelijke deontologische commissies.

In de mate waarin wordt verwezen naar een uiteenzetting op de webpagina van het Agentschap Binnenlands Bestuur¹ kan worden opgemerkt dat deze uiteenzetting eveneens betrekking heeft op de zittingen van de gemeenteraad. Geenszins kan uit de bewoordingen van de voormelde webpagina blijken dat ook de vergaderingen van een deontologische commissie steeds openbaar moeten zijn.

Zoals reeds werd aangegeven in antwoord op vraag 1, zal de gemeenteraad op grond van artikel 39 van het Decreet over het Lokaal Bestuur een eigen regeling kunnen uitwerken in haar deontologische code met betrekking tot de werking van haar deontologische commissie. Dit geldt ook voor de openbaarheid/beslotenheid van de zittingen van deze commissie.

¹ <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/faq/werking-bestuur/interpretatie-artikel-28-%C2%A71-1%C2%B0-decreet-lokaal-bestuur>

De gemeenteraad kan er bijgevolg wel degelijk voor opteren om deontologische commissies te laten verlopen in besloten zitting. Dat dergelijke deontologische commissies in besloten zitting vergaderen is bovendien ook niet ongebruikelijk.

3. Het Decreet over het Lokaal Bestuur voorziet geen regeling aangaande de aanwezigheid van commissieleden op de vergaderingen van een deontologische commissie. Er is met andere woorden geen decretaal aanwezigheidsquorum voorzien. Bij gebreke aan een decretale regeling zal ook voor deze kwestie moeten worden vastgesteld dat de gemeenteraad op grond van artikel 39 van het Decreet over het Lokaal Bestuur hieromtrent een eigen regeling zal kunnen uitwerken in de deontologische code (zie ook antwoorden bij vragen 1 en 2). Opnieuw dient men aldus te besluiten dat de gemeenteraad over enige autonomie zal beschikken.

Zoals de vraagsteller laat blijken, kan het inderdaad wenselijk zijn om een aanwezigheidsquorum in te schrijven in de deontologische code. Dit teneinde een afdoende aanwezigheid van de commissieleden te kunnen verzekeren. Anderzijds moet men vaststellen dat een dergelijk aanwezigheidsquorum ook nadelen kent. Zo zal dit de werking van een commissie kunnen vertragen of zelfs volledig kunnen hypothekeren indien een meerderheid van de commissieleden nalaat om te verschijnen. De diverse voor- en nadelen zullen moeten worden afgewogen door de gemeenteraad.

Uiteraard zal de finale regeling, die wordt uitgewerkt, wel voldoende waarborgen moeten voorzien met betrekking tot de rechten van de commissieleden en de diverse beginselen van behoorlijk bestuur.

4. Ook bij de vaststelling van de procedure voor melding van mogelijke schendingen van de Deontologische Code, zal de gemeenteraad over de voormelde autonomie beschikken. In zoverre de gemeenteraad besluit om de meldingsmogelijkheid te beperken tot de politieke mandatarissen, moet dus worden vastgesteld dat dit mogelijk is.

Of zulks aanleiding geeft tot een schending van het gelijkheidsbeginsel zal in principe steeds geval per geval beoordeeld moeten worden. Bovendien is het zo dat in het geschetste geval de burgers, die een melding van een mogelijke schending willen maken, zich nog steeds kunnen richten tot één van de politieke mandatarissen.

5. De niet-retroactiviteit van administratieve rechtshandelingen is een algemeen rechtsbeginsel dat ertoe strekt de individuele belangen en de rechtszekerheid veilig te stellen. Dit verbod geldt bij de opmaak van de deontologische code door de gemeenteraad, alsook bij een eventuele wijziging van deze deontologische code. Vastgesteld dient evenwel dat dit verbod van terugwerkende kracht niet absoluut is.

Zowel in rechtsleer als in rechtspraak wordt bevestigd dat onder bepaalde bijzondere omstandigheden kan worden afgeweken van dit beginsel. Zo is terugwerkende kracht bijvoorbeeld mogelijk wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang, zoals de goede werking en de continuïteit van de openbare dienst of ter regularisatie van een feitelijke toestand of een bepaalde rechtstoestand. Het komt het bestuur, dat aan zijn beslissing terugwerkende kracht wil geven, dan wel toe om aan te geven welke die omstandigheden zijn en ze aannemelijk te maken.

Dit zal evenwel steeds geval per geval beoordeeld moeten worden en zal sterk afhankelijk zijn van de concrete omstandigheden.

6. Vanuit de bestaande autonomie is het mogelijk voor de gemeenteraad om een evaluatiemechanisme in te schrijven in haar deontologische code. De finale bevoegdheid

om de deontologische code te wijzigen zal overeenkomstig artikel 39 van het Decreet over het Lokaal Bestuur evenwel steeds toe blijven behoren aan de gemeenteraad.

Uit een lezing van de passage -die in vraag 6 geciteerd wordt- kan niet blijken dat het voor de gemeenteraadsleden of de leden van het schepencollege onmogelijk is geworden om een wijziging aan de deontologische code voor te stellen. Ook kan uit deze passage niet worden afgeleid dat er voorafgaandelijk aan iedere wijziging van de deontologische code een evaluatie door de fractievoorzitters dient te gebeuren. Uit de geciteerde passage kan enkel blijken dat er "*minimaal een keer per bestuursperiode*" een overleg zal plaatsvinden tussen de fractievoorzitters met het oog op een evaluatie van deze deontologische code.